

PPS-jaarrapportage 2016

De PPS-en die van start zijn gegaan onder aansturing van de topsectoren dienen jaarlijks te rapporteren over de inhoudelijke en financiële voortgang. Voor de inhoudelijke voortgang dient dit format gebruikt te worden. Voor PPS-en die in 2016 zijn afgerond is een apart format "PPS-eindrapportage" beschikbaar.

De jaarrapportages worden integraal gepubliceerd op de websites van de TKI's/ topsector, m.u.v. de blokken Goedkeuring penvoerder/consortium en Planning en voortgang. Zorg er svp voor dat er geen vertrouwelijke zaken in de overige blokken staat.

Voor de financiële voortgang is een spreadsheet beschikbaar waarin **per kennisinstelling** gerapporteerd kan worden over alle projecten.

De PPS-jaarrapportages dienen voor 1 april 2017 gebundeld per kennisinstelling te worden aangeleverd bij de TKI's bij info@tkitu.nl of info@tki-agrifood.nl.

Algemene gegevens	
PPS-nummer	TKI-AF-12048
Titel	Poultry4Food
Roadmap/Koepel	Agri&Food, Duurzame Veehouderij
Uitvoerende kennisinstelling(en)	Wageningen Livestock Research, Wageningen Bioveterinary Research
Projectleider onderzoek (naam + emailadres)	Dr. Ir. Ingrid de Jong
Penvoerder (namens private partijen)	Ing. A. Spieker, Avined
Contactpersoon overheid	Ir. M. Graf
Startdatum	1-1-2012
Einddatum	31-12-2017
Korte omschrijving inhoud (max. 4 regels)	Bijdragen aan kennis en innovatie voor een duurzame pluimveesector in Nederland. Het programma is gericht op nieuwe toe- of aanpassingen in bestaande werkwijzen en op geheel nieuwe concepten voor de pluimveesector (zowel vlees als eieren), die in de markt tot waarde kunnen worden gebracht.

Goedkeuring penvoerder / consortium

De jaarrapportage dient te worden besproken met de penvoerder/het consortium. De TKI's nemen graag kennis van evt. opmerkingen over de jaarrapportage.

De penvoerder heeft namens het consortium de jaarrapportage	☐ goedgekeurd ☐ niet goedgekeurd
Evt. opmerkingen over de jaarrapportage:	

Planning en voortgang (indien er wijzigingen zijn t.o.v. het projectplan svp toelichten)

Loopt de PPS volgens planning?	Nee
Zijn er wijzigingen in het consortium/de projectpartners?	Nee
Is er sprake van vertraging en/of uitgestelde opleverdatum?	Ja (nu einddatum 31-12-2017)
Is er sprake van inhoudelijke knelpunten, geef een korte beschrijving	Vanwege het uitblijven van de AVV (Algemeen Verbindend Verklaring) van de pluimveesector is er een veel lagere cash bijdrage dan oorspronkelijk voorzien. Dit was ook de reden dat

	<p>nog niet alle TKI toeslag werd ingezet, waarvoor wel een onderzoeksplan was ingediend. Omdat de pluimveesector eind 2016 toch nog de beschikking kreeg over enige cash middelen wordt in 2017 nog gebruik gemaakt van de nog resterende TKI toeslag. Daarmee kan toch nog onderzoeksinspanning verricht worden zoals in het werkplan voor de TKI toeslag beschreven.</p> <p>Daarnaast was er een inhoudelijk knelpunt t.a.v. het onderzoek rondom ingrepen bij pluimvee. Het ingezette onderzoek, de brede praktijkmonitoring, moest stopgezet worden vanwege het uitblijven van de benodigde inspanning vanuit de deelsectoren. Er is een nieuwe en andere insteek gekozen, maar, dit heeft wel geleid tot een aanzienlijke vertraging van het onderzoek rondom ingrepen. Er wordt een beperkte monitoring uitgevoerd en een proef bij kalkoenen. Dit wordt nu in 2017 afgerond i.p.v. in 2016.</p> <p>Als laatste heeft vanwege de uitbraak van Aviaire Influenza al dan niet in combinatie met een trage opstart een tweetal andere projecten (Bloedluis, vang- en laadschade) vertraging opgelopen. Deze worden nu ook in 2017 afgerond.</p>
Is er sprake van afwijkingen van het ingezette budget/de begroting?	Ja. Vanwege het uitblijven van de AVV (Algemeen Verbindend Verklaring) van de pluimveesector is er een veel lagere cash bijdrage dan oorspronkelijk voorzien. Dit was ook de reden dat nog niet alle TKI toeslag werd ingezet. Omdat de pluimveesector eind 2016 toch nog de beschikking kreeg over enige cash middelen wordt in 2017 nog gebruik gemaakt van de nog resterende TKI toeslag.
Verwacht u een octrooi-aanvraag vanuit deze PPS	Nee.

Highlights: geef een korte beschrijving van de belangrijkste resultaten

Hygiëne sectorbreed

Er is onderzoek uitgevoerd naar handelingsperspectief voor preventie van AI-insleep op legpluimveebedrijven, op basis van bestaande kennis. De bevindingen zijn in twee delen weergegeven: deel I met concrete adviezen voor pluimveehouders, en in deel II de onderbouwing met een samenvatting van bestaande kennis op het gebied van risicofactoren, preventieve maatregelen, vroegdetectie en mogelijkheden voor bevorderen van gewenst (preventief) gedrag.

Ingrepen

Bij vleeskuikenouderdieren is in kaart gebracht wat de mogelijk effecten zijn van het weglaten van de snavelbehandeling van de hanen. De conclusie was dat dit niet leidt tot onaanvaardbare schade aan de hennen en er geen aanwijzingen zijn dat de technische resultaten negatief worden beïnvloed door het weglaten van de behandeling. Onder semi-praktijk condities, dus in kleine groepen, had het weglaten van alle behandelingen van de hanen (snavel en tenen) geen negatief effect op het welzijn van de hennen. De volgende stap is nu om dit te toetsen onder praktijkomstandigheden.

De brede praktijkmonitoring effecten niet snavelbehandelen bij leghennen en vleeskuikenouderdieren is stopgezet i.v.m. het uitblijven van gegevens uit de praktijk. Hiervoor is een nieuwe en beperktere insteek gekozen. Deze wordt medio 2017 afgerond.

Er is een literatuuronderzoek uitgevoerd naar het ontstaan van beschadigend pikgedrag bij kalkoenen. Beschadigend pikgedrag bij kalkoenen lijkt een complexe achtergrond te hebben, waarbij maatregelen gericht op het ontwikkelen van natuurlijk scharrelgedrag in de vroege opfok en maatregelen tegen agressie in het latere leven van de kalkoen belangrijke thema's lijken te zijn. Net als bij leghennen, zal de oplossing waarschijnlijk liggen in een pakket aan maatregelen. Dit pakket zal naar verwachting aspecten moeten bevatten op het gebied van voeding, licht, afleiding, stalindeling en genetica. Per stal en/of koppel zal dit vermoedelijk ook nog een zekere aanpassing/afstemming/fine-tuning vergen. Naar aanleiding van dit literatuuronderzoek is er een proef opgestart naar het effect van het voeren van jonge kalkoenen met insecten op het ontstaan van pikkerij. Deze proef wordt in het eerste kwartaal van 2017 afgerond.

Vogelmijt

- Test van automatische vogelmijtmonitor (teller+ modellen + adviesalgoritme) op een legpluimveepraktijkbedrijf. Door uitzonderlijke omstandigheden (brand) is deze proef voortijdig afgebroken.
- Kunnen laten zien en aantonen wat het effect is van een bestrijding tegen vogelmijt (op populatiegroei en duur)
- - Testen van effect van wateradditieven tegen vogelmijt op het leggen van eieren door adulten en het vervellen nymfen. Door beperkingen i.v.m. AI is deze proef voortijdig stilgelegd. Als de beperkingen worden opgeheven wordt de proef in 2017 afgemaakt.
- Internationale enquête over vogelmijt opgesteld.
- Openbare verdediging proefschrift "Advancing Integrated Pest Management for Dermanyssus gallinae in laying hen facilities" en Mini-symposium "vogelmijt en gevolgen voor mens, dier en legpluimveebedrijf"
- Website over vogelmijt (<http://www.wur.nl/nl/artikel/Vogelmijt-bloedluis.htm>)
- Vogelmijtteller ontwikkeld naar versie voor massa productie

Geur en stof

Dit onderzoek geeft aan of bepaalde strooiselsoorten een bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van de geuremissie uit vleeskuikenstallen. Dit onderzoek kan een aanzet zijn voor verder onderzoek naar perspectievolle maatregelen om de emissie van geur in de pluimveehouderij te reduceren. Het onderzoek is eind 2016 afgerond en de resultaten worden in maart opgeleverd.

Aantal opgeleverde producten in 2016 (geef in een bijlage de titels en/of omschrijving van de producten of een link naar de producten op openbare websites)			
Wetenschappelijke artikelen	Rapporten	Artikelen in vakbladen	Inleidingen/ workshops
5	2	2	6 (vogelmijt) 1 (Ingrepen, effect van licht)

Bijlage: Titels van de producten of een link naar de producten op een openbare website

Martien Bokma, Ron Bergevoet, Armin Elbers, Jeanet van der Goot, Francesca Neijenhuis, Thea van Niekerk, Ferry Leenstra, 2016. Handelingsperspectief voor pluimveehouders in de preventie van laag- en hoogpathogene vogelgriep (AI). Wageningen Livestock Research Rapport 998.

Jong, I.C. de; Emous, R.A. van; Gunnink, H. (2016). Iets ander gedrag bij hanen met hele snavels. De Pluimveehouderij 46 . - p. 32 - 33.

Mul MF (2017) Advancing Integrated Pest Management for Dermanyssus gallinae in laying hen facilities. 194 pages. PhD thesis, Wageningen University, Wageningen, NL. ISBN: 978-94-6343-003-6 DOI: <http://dx.doi.org/10.18174/394911>

Mul MF, Ploegaert JPM, George DR, Meerburg BG, Dicke M, Groot Koerkamp PWG (2016) Structured design of an automated monitoring tool for pest species. Biosyst Eng 151: 126-140

Mul MF, Van Riel JW, Lesna IKA, Koenraadt CJM, Meerburg BG, Groot Koerkamp PWG, Bens H (2016) Research advancing IPM for control of Dermanyssus gallinae in The Netherlands (2004-2016). In: Book of Abstract of the 2nd COST conference and Management Committee (MC) Meeting on improving current understanding and research for sustainable control of the poultry red mite Dermanyssus gallinae (COREMI) COST Action FA 1404, 1-3 June 2016, Zagreb, Croatia: 31

Mul MF, Vänninen I, Tuovinen T (2016) Effective implementation of integrated pest management (IPM) for *Dermanyssus gallinae* in laying hen facilities. In: Book of Abstract of the 2nd COST conference and Management Committee (MC) Meeting on improving current understanding and research for sustainable control of the poultry red mite *Dermanyssus gallinae* (COREMI) COST Action FA 1404, 1-3 June 2016, Zagreb, Croatia: 35

Van Niekerk, T., Bracke, M.B.M., 2016. Pikkerij bij kalkoenen. Wageningen Livestock Research Rapport 974.

Van Niekerk, T., Bracke, M.B.M., 2016. Een kalkoen is geen kip. *Pluimveehouderij* 46, 22 december 2016.

Van Riel, JW, Mul MF, Guy JH, George DR (2016) Investigations on economics of operational control of *Dermanyssus gallinae* (2016) In: Book of Abstract of the 2nd COST conference and Management Committee (MC) Meeting on improving current understanding and research for sustainable control of the poultry red mite *Dermanyssus gallinae* (COREMI) COST Action FA 1404, 1-3 June 2016, Zagreb, Croatia: 39